

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om gödselfabrikat

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 juni 2005 en proposition med förslag till lag om gödselfabrikat (RP 71/2005 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har miljöutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (MiUU 34/2005 rd) har bifogats detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Timo Rämänen, överinspektör Pirjo Salminen och lantbruksråd Kirsi Heinonen, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Leena Halila och lagstiftningsråd Marjo Lahelma, justitieministeriet
- utvecklingschef Markus Pyykkönen, social- och hälsovårdsministeriet
- äldre forskare Mika Nieminen, Skogsforskningsinstitutet
- ingenjör Erja Mutanen, Vägverket

- enhetschef Kaija Kallio-Mannila och överinspektör Mervi Leikoski, Finlands miljöcentral
- professor Martti Esala, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT)
- chefsjurist Risto Airikkala, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter rf
- trädgårdsagronom Tom Niemi och trädgårdsagronom Pertti Pehkonen, Grönmiljöförbundet rf
- verkställande direktör Rauno Piippo, Vatten- och avloppsverksföreningen
- produktsäkerhetsexpert Heikki Hero, Kemira GrowHow Oyj, även som ordförande för Kemiiindustrin rf:s standardiseringsavdelnings arbetsgrupp för gödsel- och kalkningsämnen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- handels- och industriministeriet
- miljöministeriet
- Tullverket
- Kontrollcentralen för växtproduktion
- Handelsträdgårdsförbundet
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- Trädgårdsförbundet
- agronom Eero Vasara.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en ny lag om gödsel-fabrikat, som upphäver gödselmedels-lagen från 1993.

Syftet med propositionen är att revidera, för-
enhetliga och klarlägga lagstiftningen om göd-
selfabrikat, med beaktande av de nationella ut-
vecklingsmålen och de ändringsbehov som
framkommit i praktiken. I förslaget beaktas ock-
så den tillsyn och verkställighet som Europapar-
lamentets och rådets förordning om gödselme-
del från 2003 förutsätter i Finland. Den föreslag-
na lagen gäller också den tillsyn som förutsätts
av Europaparlamentets och rådets förordning om
hälsobestämmelser för animaliska produkter
som inte är avsedda att användas som livsmedel,
och annan verkställighet av förordningen, till
den del den gäller gödsel-fabrikat. I lagen före-
slås också vissa ändringar som beror på annan
nationell lagstiftning, t.ex. grundlagsreformen,
och som gäller författningsnivån, bemyndigande,
tillsynssystemet, administrativa tvångsme-
del samt överklagande.

Genom lagen regleras de allmänna kvalitets-
krav för gödsel-fabrikat, som gödsel-fabrikat ska
uppfylla för att få tillverkas för utsläppande på
marknaden, släppas ut på marknaden, användas
och importeras. De gödsel-fabrikat som finns på
marknaden ska ingå antingen i den nationella

förteckningen över gödsel-fabrikats typbeteck-
ningar eller i Europeiska gemenskapens förteck-
ning över gödselmedelstyper. Lagen ska också
gälla export samt delvis tillverkning av gödsel-
fabrikat på gårdarna för eget bruk och annan an-
vändning av gödsel-fabrikat.

Tyngdpunkten i myndighetstillsynen över
gödsel-fabrikat ska i fortsättningen ligga på till-
syn över verksamhetsutövarnas egenkontroll,
marknadstillsyn och tillsyn över användningen
av gödsel-fabrikat. Det föreslås att vissa anlägg-
ningar som tillverkar gödsel-fabrikat eller råva-
ror till sådana måste godkännas. Av de anled-
ningar som nämns ovan har bestämmelserna om
tillsynsmyndigheter och tillsynssystemet samt
tvångsmedels- och påföljdssystemet preciserats
och utökats. Avsikten är att med hjälp av änd-
ringarna säkerställa att de gödsel-fabrikat som
finns på marknaden är av god kvalitet, säkra och
lämpliga för växtproduktion och att de inte inne-
håller sådana mängder skadliga produkter,
ämnen eller organismer som är farliga för män-
niskor, djur, växter eller den övriga naturen.

Den avgift som uppbärs till staten för myndig-
hetsprestationer som avses i den föreslagna la-
gen bestäms enligt lagen om grunderna för av-
gifter till staten.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Utskottet konstaterar att begreppet gödsel-fabri-
kat i den föreslagna lagen om gödsel-fabrikat in-
kluderar både gödselmedel och andra gödsel-fa-
brikat (bl.a. kalkningsämnen och jordförbätt-
ringsmedel). Med hänvisning till propositionen
vill utskottet betona att högklassiga, säkra göd-
selfabrikat som lämpar sig för växtproduktion
har stor betydelse för jord- och skogsbrukets
samt trädgårdsodlingens verksamhetsbetingel-

ser. Med hjälp av gödsel-fabrikat kan man påver-
ka vegetabiliska produkters kvalitet och indirekt
livsmedlens säkerhet och människornas hälsa.
Användningen av gödsel-fabrikat påverkar också
miljön och vattendragen. Utskottet anser att de
nya förslagen är viktiga när det gäller att före-
bygga risker för växt- och djursjukdomar och
sjukdomar hos människor samt överskridningar
av tungmetallhalterna i gödsel-fabrikat. Samti-
digt understryker utskottet att livsmedelspro-
duktionskedjan bör ses som en enda helhet, där
uppmärksamheten fästs vid produkternas kvali-
tet, allt från produktionsinsatserna i primärpro-

duktionen ända till de slutprodukter som erbjuds konsumenten i marknadsföringen. Tillsynen bör vara obruten och produkternas ursprung spårbart.

Vid inträdet till EU fick Finland rätt att bibehålla gällande nationell lagstiftning om begränsning av maximihalten kadmium i gödselmedel. Rätten till avvikelser upphörde 31.12.2005 och Finland bad kommissionen förlänga den. Kommissionen beslutade 3.1.2006 förlänga Finlands undantagstillstånd, som nu gäller tills enhetliga åtgärder i fråga om kadmiumhalten tillämpas i Europeiska gemenskapen. Utskottet anser det vara mycket viktigt att rätten till avvikelse bibehålls och menar att man när den föreslagna lagen verkställs bör fästa särskild uppmärksamhet vid att förhindra användning av gödselmedel med alltför höga kadmiumhalter. Utskottet konstaterar också att Finland fortfarande bör agera i den riktningen att de gränsvärden för kadmiumhalten som gäller i Finland tas i bruk i hela gemenskapen.

I 3 kapitlet i den föreslagna lagen om gödsel-fabrikat föreskrivs om bedrivande av verksamhet och bl.a. godkännande av anläggningar. Enligt en utredning till utskottet har situationen i fråga om detta varit oklar i någon mån när det gäller avloppsreningsverk. I praktiken har t.ex. den regionala miljöcentralen eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten kunnat ge avloppsreningsverket tillstånd att producera jordförbättringsmedel, fastän det inte ens enligt den gällande lagen om gödselmedel i praktiken varit möjligt att utfärda sådana tillstånd. Därför anser utskottet det vara viktigt att den nya lagen nu klargör när anläggningar såsom biogas- och komposteringsanläggningar, tekniska anläggningar eller avloppsreningsverk måste bli godkända enligt lagen om gödsel-fabrikat. För anläggningar som tillverkar gödsel-fabrikat som ska släppas ut på marknaden förutsätts också alltid miljö-tillstånd i enlighet med miljölagstiftningen. Utskottet vill dock fästa uppmärksamhet vid att det i vårt land också finns anläggningar vars slutprodukter inte fyller kraven i den kommande lagen

om gödsel-fabrikat. Slutprodukterna från dessa anläggningar blir till slut täcknings- eller fyllnads-material på avstjälningsplatser eller hamnar på förbränningsanläggningar. Tillstånden för dessa anläggningar som inte producerar gödsel-fabrikat ska fortfarande beviljas och övervakas enligt miljölagstiftningen.

Lagens tillämpningsområde ska fortfarande omfatta biogasproduktion, kompostering och tillverkning av mull. Utskottet fäster i detta sammanhang uppmärksamhet vid att om man som råmaterial använder animaliska biprodukter såsom matavfall från hushåll eller t.ex. animaliskt avfall från butiker, måste komposteringen utföras enligt de nationella kraven eller kraven i förordningen om biprodukter ((EG) Nr 1774/2002) och komposteringen är underkastad myndighetstillsyn. Även nu ska verksamhetsutövarna, dvs. också tillverkare av kompostmull eller mullblandning eller sådana som komposterar, meddela myndigheten att de inlett näringsverksamhet och ge myndigheten tillfälle att göra en kontroll. Dessutom ska verksamhetsutövaren också i dagens läge vid försäljning eller överlåtelse ge den som använder gödsel-fabrikatet tillräckliga uppgifter om gödsel-fabrikatet i en medföljande varudeklaration enligt gödselmedel-lagen samt de beslut som jord- och skogsbruksministeriet gett med stöd av denna. I den utredning som utskottet fått konstateras att även gödselad och/eller kalkad lösjord (typbeteckningar som redan används) och matjord (ny typbeteckning) på begäran av branschen ska omfattas av tillsyn enligt jord- och skogsbruksministeriets s.k. kvalitetsförordning. Med matjord avses då ett gödsel-fabrikat där ytjorden sållas och blandas med t.ex. sand, torv eller lera i en viss proportion. Utskottet anser dock att det inte är motiverat att låta tillsynen enligt förordningen omfatta sådan sållad lös- eller matjord som inte innehåller t.ex. slam från avloppsreningsverk och som eventuellt bara blandats med sand, torv, lera eller kalk. Näringshalterna och användningssäkerheten i fråga om dessa produkter framgår tillräckligt noggrant genom näringsanalyser av mullpartier.

Anläggning av grönområden och landskapsarkitektur

Utskottet konstaterar att även de gödsel-fabrikat som används för anläggning av grönområden och landskapsarkitektur måste vara högklassiga, säkra och ändamålsenliga. De får inte medföra hälsorisker eller -skador för människor, djur eller växter. Därför vill utskottet fästa uppmärksamhet vid att gödsel-fabrikat används i mycket stor utsträckning för anläggning av grönområden och landskapsarkitektur. Områden där gödsel-fabrikat används är bl.a. gårdsplaner vid bostadshus, skolor, daghem och allmänna byggnader, golf- och idrottsplaner, vägslänter och parker. Speciellt sådana gödsel-fabrikat som används på gårdsplaner vid egnahemshus och andra bostadshus, skolor och daghem samt i parker måste vara mikrobiologiskt säkra. De får inte innehålla salmonella, listeria, noro- eller astrovirus, som lätt blir kvar om behandlingsmetoden är dålig. De får inte heller innehålla stora mängder tungmetaller eller andra skadliga ämnen. Utskottet konstaterar också att om det blir tillåtet att i parker eller andra grönområden som anläggs sprida ut gödsel-fabrikat som ur mikrobiologisk synvinkel är av dålig kvalitet eller innehåller andra skadliga ämnen, kan sjukdomsalstrare och tungmetaller komma ut i diken, åar och sjöar via dagvattnet från produkterna.

Ovan har det också konstaterats att kommissionen 3.1.2006 beslutat förlänga Finlands undantagstillstånd att ha nationella bestämmelser om begränsning av maximihalten kadmium. I detta sammanhang fäster utskottet uppmärksamhet vid att mark- och vattenförhållandena är exceptionella i Finland. Jämfört med de andra EU-länderna har vi den suraste marken och de suraste vattendragen. Dessa faktorer ställer krav på gödsel-fabrikatens kvalitet och i synnerhet på de skadliga ämnena i gödsel-fabrikaten. Därför kan inte heller gödsel-fabrikat som används för anläggning av grönområden och landskapsarkitektur innehålla betydande mängder kadmium, som lättast löser sig just i sur mark och surt vatten.

Enligt den utredning som utskottet fått har det planerats att den i kvalitetsförordningen tillåtna maximala genomsnittliga kadmiumbelastningen från gödsel-fabrikat i marken ska bli 1,5 gram per hektar och år. Med beaktande av att belastningen delas upp på flera år, bör detta synas i belastningsberäkningen för anläggning av grönområden och landskapsarkitektur. Den maximala tillåtna kadmiumbelastningen från andra gödsel-fabrikat så som aska, slagg samt andra organiska och oorganiska gödselmedel har planerats bli 15 gram per hektar och tioårsperiod i fråga om landskapsarkitektur och anläggning av grönområden.

Utskottet konstaterar att användningen av gödsel-fabrikat i jordbruk och trädgårdsodling är begränsad enligt statsrådets förordning om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket (931/2000). Eftersom de växtunderlag och jordförbättringsmedel som används vid landskapsarkitektur och anläggning av grönområden innehåller betydligt mer lösligt kväve och löslig fosfor än de gödsel-fabrikat som används i jordbruket, har det ansetts vara nödvändigt att begränsa användningen också vid landskapsarkitektur och anläggning av grönområden. Enligt den utredning som utskottet fått ska det i jord- och skogsbruksministeriets förordning stadgas att mängden lösligt kväve får vara högst 1 250 kilogram per hektar och femårsperiod samt att mängden löslig fosfor får vara högst 750 kilogram per hektar som engångsportion eller per femårsperiod, då gödsel-fabrikat används för landskapsarkitektur och anläggning av grönområden. Dessutom ska verksamhetsutövaren för myndigheterna på begäran kunna visa hur stora mängder som använts och att användningen inte medför skada eller olägenhet för miljön. Detta bör också synas i bestämmelser och anvisningar på lägre nivå. De tillåtna mängderna i landskapsarkitektur och anläggning av grönområden blir alltså betydligt större än de tillåtna mängderna i jordbruk och trädgårdsodling. Enligt nitrutförordningen (931/2000) kan högst 250 kilogram lösligt kväve per hektar och år användas för gödsling (organiska och oorganiska gödselmedel) vid odling av hö och betesmark, ensilage

och trädgårdsväxter. Enligt basgödslingsnivån i det gällande miljöstödssystemet är den största tillåtna fosformängden 40 kilogram per hektar och år (potatis).

I den utredning som utskottet fått kommer det fram att det inte i Finland och inte heller någon annanstans i Europa finns nämnvärda forskningsresultat om miljökonsekvenserna av landskapsarkitektur och anläggning av grönområden. Urlakningen från grönområden har inte mätts i någon stor utsträckning i Finland. Det har dock bedömts att stora mängder jordförbättringsmedel och växtunderlag baserade på slam från reningsverk kan ge upphov till omfattande näringsurlakning per hektar. Detta kan leda till skadlig eutrofiering i vattnet vid kusterna som helhet och speciellt i små vattendrag i tätorter. Därför förutsätter utskottet att miljökonsekvenserna av landskapsarkitektur och anläggning av grönområden utreds med särskild hänsyn till hur stor andel av den totala näringsämnesbelastningen i våra vattendrag som utgörs av urlakning orsakad av jordförbättringsmedel och växtunderlag baserade på slam från reningsverk (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Anläggningar som producerar gödsel-fabrikat baserade på slam från reningsverk för användning vid landskapsarkitektur och anläggning av grönområden kan ha det svårt att inom övergångstiden i lagförslaget börja följa de nya kvalitetskraven på gödsel-fabrikaten och de krav som gäller verksamhetsutövaren. Därför föreslår utskottet nedan i detaljmotiveringen en längre övergångstid för godkännandet av anläggningar. På så sätt borde andra anläggningar än de som följer kraven i biproduktförordningen senast två år efter att lagen om gödsel-fabrikat trätt i kraft ansöka om att anläggningen ska bli godkänd.

Skogsgödsling

Då det försvinner mer näringsämnen från skogen än förut till följd av att avverkningsrester, stubbar och klensvirke används för energiåtervinning, måste man gödsla en del av skogsområdena, dvs. ändamålsenligt återföra näringsämnen, för att upprätthålla trädens tillväxtförmåga. Ut-

skottet vill därför fästa uppmärksamhet vid att gödslingen efter de små gödselmängderna de senaste årtiondena nu håller på att få större betydelse i skogsbruket.

Utskottet konstaterar att den gällande gödselmedelslagen inte berör skogsgödsling. Avsikten är dock att bestämmelserna i den föreslagna lagen också ska gälla skogsgödsling, vilket utskottet anser vara positivt i sig. Den nya lagen gör det möjligt att bättre än förut förebygga att ämnen som är skadliga för människor, djur, växter eller jordmån kommer ut i skogsnaturen.

I den utredning som utskottet fått konstateras att det i skogsindustrin och energianläggningar årligen uppstår 200 000—300 000 ton trä- och torvaska, av vilken största delen till slut blir fyllnadsjord eller förs till avstjälningsplatserna. Långvariga fältprover har emellertid visat att högklassig aska får träd-tillväxten att öka t.o.m. i årtionden. Med engångsgödsling har den totala avkastningen från träd i sumpskogar ofta ökat t.o.m. mer än 100 kubikmeter per hektar. Skogar med mineraljord har inte i allmänhet gödslats med aska, men utskottet fäster uppmärksamhet vid att det nu pågår flera projekt för att utveckla kväveberikade gödselmedel av aska som lämpar sig för mineraljord.

En orsak till att askgödsling nu används så lite har ansetts vara att det inte finns detaljerade kvalitetskriterier för aska som lämpar sig för skogar. I och med den nya lagen om gödsel-fabrikat och bestämmelser som med stöd av den ges på lägre nivå kommer detta missförhållande att avhjälpas, då det bl.a. införs övre gränser för tungmetallhalter i aska som lämpar sig för skogar. Utskottet anser det dock vara viktigt att då man med hjälp av den nya lagen strävar efter att bättre än förut förebygga att skadliga ämnen kommer ut i skogsnaturen samtidigt ser till att det i fortsättningen förblir möjligt att använda aska från högklassigt trä och torv för skogsgödsling samt att utveckla och ta i bruk tillhörande nya produkter.

Utifrån det som sagts ovan anmärker utskottet att skogsgödslingens särdrag måste beaktas när de övre gränserna för tungmetaller och andra skadliga ämnen i gödsel-fabrikat bestäms. Till

särdragen hör att skogar inte gödslas årligen, utan i allmänhet bara en eller två gånger under en omloppstid på 80—100 år. Därför blir tungmetallbelastningen på årsnivå lägre i skogar, även om högre tungmetallhalter godkänns för gödselfabrikat som används i skogar än för gödselmedel som lämpar sig för jordbruk. Därför anser utskottet att detta nödvändigt måste beaktas i bestämmelserna på lägre nivå än lagen, så att en utjämning i gödslingen på 40 år tillåts t.ex. i fråga om kadmium i skogsbruket, dvs. så att trä- eller torvaska får innehålla 60 gram kadmium som engångsportion per hektar. På så sätt kan trä- och torvaska också i fortsättningen användas som gödselfabrikat i skogar. I den gällande lagstiftningen är mängden kadmium i aska för skogsbruk inte alls begränsad.

I den utredning som utskottet fått konstateras också att den planerade minimihalten kalium och fosfor i gödselmedel av aska (minst 3 procent kalium och fosfor sammanlagt) är för hög, eftersom den sammanlagda fosfor- och kaliumhalten i en stor del av träaskan från skogsindustrin och i nästan all slags torvaska underskrider denna minimihalt. För att den andel aska som förs till avstjälningsplatser ska minska och återvinningen av aska effektivteras anser utskottet att den förutsatta minimihalten fosfor och kalium måste bli så låg att det blir möjligt att använda aska i skogsgödslingen. I synnerhet hotas askprodukter som utvecklas för användning i mineraljord, eftersom de berikas med kvävehaltiga beståndsdelar och andelen kalium och fosfor då minskar i den totala halten.

Utöver det som sagts ovan fäster utskottet uppmärksamhet vid att speciellt gränserna för bly och nickel inte heller får bli så låga att en del av träaskan från skogsindustrin inte längre är godkänd skogsgödsel efter att den nya lagen om gödselfabrikat trätt i kraft. Även om detta problem åtminstone delvis bör kunna lösas genom att det material som ska brännas bättre väljs ut och övervakas och genom att tungmetallhaltig aska blandas med renare askpartier, är det viktigt att användningssynvinkeln beaktas när gränsvärdena bestäms.

Utskottet anmärker dessutom att bestämmelserna på lägre nivå om förvaring och lagring av gödselmedel bör utformas så att de inte onödigt stör användningen av gödselmedel i skogsbruket.

Skadeståndsskyldighet

Utskottet påpekar att lagförslaget inte innehåller någon separat paragraf om skadeståndsansvar för dem som tillverkar, förpackar, importerar eller i övrigt släpper ut gödselfabrikat på marknaden. Delvis beror den föreslagna lösningen på gemenskapsrättsliga krav. Efter att den gällande gödselmedelslagen stiftats har nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/374/EG om ändring av rådets direktiv 85/374/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister givits, där gemenskapslagstiftningens tillämpningsområde utvidgas så att det också gäller primära jordbruksprodukter. Detta innebär att inga nationella bestämmelser om ansvarsfrågor kan utfärdas avvikande från ansvarsbestämmelserna i direktivet. I fråga om ersättning för skada som en produkt har orsakat på person eller på sådan egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande huvudsakligen har använt på ett sådant sätt tillämpas således den nationella lag som stiftats i syfte att verkställa gemenskapslagstiftningen, i Finland alltså produktansvarslagen (694/1990). I övrigt är den nationella lagstiftaren behörig när det gäller ansvarslagstiftning.

I brist på specialbestämmelser ska allmänna lagar så som köplagen (355/1987) och skadeståndslagen (412/1974) tillämpas mellan säljare och köpare på ersättning av skada som i lagförslaget avsedd verksamhet eller gödselfabrikat har orsakat. På andra frågor än avtalsbaserade ersättningar ska produktansvarslagen eller skadeståndslagen (412/1974) tillämpas. Den föreslagna lagen ska alltså inte fungera som grund då man löser tvister mellan parterna eller avgör eventuella skadeståndsanspråk till följd av tvisterna. Som speciallag ska lagen om gödselfabri-

kat bara säkerställa gödselafabrikatens kvalitet och ge förutsättningar för myndighetstillsyn.

Enligt 22 § i den gällande gödselmedelslagen ska säljaren ersätta en skada som åsamkas köparen av att en såld produkt inte uppfyller de krav som stadgats eller bestämts eller genom att produkten avviker från de uppgifter som lämnats köparen mer än vad som är tillåtet enligt jord- och skogsbruksministeriets föreskrifter. Ersättning ska betalas även om skadan inte orsakats uppsåtligt eller av vårdslöshet. I bestämmelsen är det fråga om s.k. strikt ansvar.

Ovan har utskottet betonat att livsmedelsproduktionskedjan bör ses som en enda helhet, där uppmärksamheten fästs vid produkternas kvalitet, allt från produktionsinsatserna i primärproduktionen ända till de slutprodukter som erbjuds konsumenten i marknadsföringen. Också med tanke på detta är det viktigt att ansvarsförhållandena i produktionskedjan blir klara. För användaren är det nödvändigt att eventuella skadeståndsanspråk på basis av strikt ansvar också kan framställas direkt mot den som tillverkat, låtit tillverka eller importerat gödselafabrikatet även då det inte är fråga om en skada som ska ersättas med stöd av produktansvarslagen. På dessa grunder anser utskottet det vara nödvändigt att lagen innehåller en bestämmelse om ersättning under strikt ansvar och kommer nedan att föreslå en sådan bestämmelse.

Avslutningsvis

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet propositionen vara behövlig och ändamålsenlig.

Utskottet förutsätter att lagens effekt speciellt på tillverkning, utbud och användning av gödselafabrikat uppföljs och att en utredning av uppföljningsresultaten lämnas jord- och skogsbruksutskottet senast 31.12.2007 (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

3 §. Förhållande till vissa författningar. Utskottet konstaterar att paragrafen klargör hur lagen om gödselafabrikat förhåller sig till vissa lagar så som kemikalielagen (744/1989). Med stöd av kemikalielagen föreskrivs om de kemikalier som används som råvara till gödselafabrikat samt om tillverkning, import, förpackning, förvaring och lagring samt teknisk användning av dem. Så som konstateras i förslaget förutsätter lagen om gödselafabrikat att det som bestäms i kemikalielagen ska iakttas i fråga om industriell hantering och lagring av gödselafabrikat samt kemikalier som används som råvara till gödselafabrikat och som gödselafabrikat som sådana. Exempelvis förpackningar innehållande gödselafabrikat ska märkas även i enlighet med kemikalielagen, om produkterna i egenskap av kemikalier kräver det.

I den utredning som utskottet fått påpekas att bestämmelserna i paragrafen också bör hänvisa till lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005). Utskottet föreslår därför att 1 mom. kompletteras med en hänvisning till denna lag.

4 §. Definitioner. Utskottet föreslår nedan att till lagen fogas en 40 § om skadeståndsskyldighet. I den skulle föreskrivas om skadeståndsskyldighet bland annat för importör av gödselafabrikat. Med import skulle även avses import till Finland från andra EU-länder.

På grund av detta föreslår utskottet en justering i den finska utformningen av paragrafens 1 mom. 12 punkt om definition av import. Förslaget påverkar inte den svenska texten.

7 §. Ansökan om typbeteckning för gödselafabrikat. Utskottet föreslår att en teknisk precisering görs i 4 momentet.

14 §. Godkända anläggningar. Utskottet konstaterar att bestämmelsetexten i 2 mom. i paragrafen inte stämmer överens med motiveringen i propositionen. I detaljmotiveringen konstateras att anläggningen ska ansöka om nytt godkännande om anläggningens verksamhet förändras avsevärt. Utgående från den inkomna utredningen

föreslår utskottet att 2 mom. omformuleras så att det stämmer överens med detaljmotiveringen.

19 §. Godkända laboratorier. I den utredning som utskottet fått konstateras att Säkerhetsteknikcentralen enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor inte längre har någon roll i tillsynen över att kemikalielagen följs. Därför föreslår utskottet på basis av utredningen att 4 mom. ändras så att den testanläggning som utför detonationssäkerhetsprov ska vara ackrediterad för behörighetsområdet i fråga av Mätteknikcentralen (MIKES) eller av ett ackrediteringsorgan i någon annan medlemsstat i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller på något annat tillförlitligt sätt ska kunna påvisa sin behörighet.

7 (8) kap. Särskilda bestämmelser. Utskottet föreslår att kapitelnumreringen korrigeras. Ändringen gäller bara den finska texten.

40 §. Skadeståndsskyldighet (Ny). Med hänvisning till den allmänna motiveringen ovan anser utskottet det vara nödvändigt att en bestämmelse om ersättning under strikt ansvar läggs till i lagen.

Utskottet konstaterar att det redan nu tydligt stadgas om vem som har strikt skadeståndsansvar, både i 22 § i foderlagen 396/1998 (den som tillverkar eller förpackar foderfabrikat och den som har importerat ett foderfabrikat till Finland) och i 14 § i lagen om handel med utsäde 728/2000 (den som iordningställt eller förpackat utsäde eller den som importerat utsäde till Finland). Utskottet anser det vara viktigt att det strikta ansvaret så noggrant som möjligt gäller just dem som kan inverka på tillverkningen av och sammansättningen i gödsel-fabrikatet. Det berör tillverkaren och dessutom också den som låtit tillverka eller importerat gödsel-fabrikatet. Exempelvis störningar i tillverkarens produktionsprocess vilka leder till fel i gödsel-fabrikatet omfattas av tillverkarens kontroll och kan inte ligga till grund för att tillverkaren befrias från skadeståndsansvaret.

Utgående från det som sagts ovan föreslår utskottet att det strikta ansvaret begränsas så att

det gäller den som tillverkar, låter tillverka och importerar gödsel-fabrikat. En begränsning säkerställer också att t.ex. en lokal detaljhandel eller någon annan lokal mellanhand inte får striktare ansvar för gödsel-fabrikat än för andra motsvarande produkter. Däremot kan säljaren tvingas ansvara för ett gödsel-fabrikat enligt det som stadgas i köplagen, om gödsel-fabrikatet t.ex. inte stämmer överens med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som har inverkat på ingåendet av avtalet eller som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Ovan har konstaterats att det i produktansvarslagen stadgas om skador på föremål eller person vilka ett gödsel-fabrikat orsakat konsumenten. Produktansvarslagen är baserad på gemenskapslagstiftningen, från vilken inga nationella avvikelser kan göras. Därför föreslår utskottet att den skadeståndsbestämmelse som ska tas in i lagen om gödsel-fabrikat ska begränsas så att den endast gäller yrkesmässig användning av gödsel-fabrikat. Bestämmelsen ska omfatta skador som orsakas näringsidkare som utövar yrkesmässig verksamhet. Sådana aktörer är bl.a. jord- och skogsbruksföretagare samt trädgårdsodlare och de som anlägger grönområden.

Dessutom föreslår utskottet att skadeståndsskyldigheten för den som tillverkar, låter tillverka och importerar gödsel-fabrikat ska begränsas i 2 mom. i paragrafen på samma sätt som ersättningsskyldigheten enligt bestämmelserna i foderlagen och lagen om handel med utsäde. Då kan den mot vilken skadeståndsanspråket framställs undvika strikt ansvar genom att visa att det är sannolikt att gödsel-fabrikatet inte varit behäftat med det fel som orsakat skadan vid den tidpunkt då gödsel-fabrikatet levererades av den som tillverkat eller låtit tillverka eller importerat det vidare t.ex. till affärens lager.

För tydlighetens skull föreslår utskottet också att bestämmelsen kompletteras med ett tredje moment enligt vilket det i produktansvarslagen (694/1990) stadgas om skyldigheten för den som tillverkat, låtit tillverka eller importerat gödsel-fabrikatet att ersätta skador som gödsel-fabrikatet har orsakat på person eller på sådan egendom

som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande huvudsakligen har använt på ett sådant sätt.

Till följd av att den föreslagna paragrafen läggs till, ändras de följande paragrafernas nummer i lagförslaget.

43 (42) §. *Ikraftträdande.* För att det ska finnas tillräckligt med tid att behandla lagförslaget och bereda tillhörande bestämmelser på lägre nivå föreslår utskottet att lagen ska träda i kraft den 1 juli 2006.

44 (43) §. *Övergångsbestämmelser.* Med hänvisning till den allmänna motiveringen ovan fö-

reslår utskottet att 2 momentet preciseras så att andra anläggningar som avses i 14 § och som bedriver verksamhet enligt 14 § vid lagens ikraftträdande ska ansöka om godkännande senast inom 24 månader efter lagens ikraftträdande.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan sagda föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att två uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag om gödsselfabrikat

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 och 2 §
(Som i RP)

3 §

Förhållande till vissa författningar

Angående krav på gödsselfabrikat, råvaror till gödsselfabrikat samt kemikalier som används som gödsselfabrikat som sådana och tillverkning, lagring, förpackning och import av dem föreskrivs utöver vad som bestäms i denna lag i kemikalielagen (744/1989) och i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005).

(2 mom. som i RP)

4 §

(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

2 kap.

Bestämmelser om gödsselfabrikat

5 och 6 §
(Som i RP)

7 §

Ansökan om typbeteckning för gödsselfabrikat

(1—3 mom. som i RP)

Närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

8 och 9 §
(Som i RP)

3 kap.

Bedrivande av verksamhet

10—13 §
(Som i RP)

14 §

Godkända anläggningar

(1 mom. som i RP)

En godkänd anläggning skall ansöka om ett nytt godkännande, om den ändrar sin verksamhet avsevärt.

(3—5 mom. som i RP)

15 §
(Som i RP)

4 kap.

Myndigheter

16—18 §
(Som i RP)

19 §

Godkända laboratorier

(1—3 mom. som i RP)

Den testanläggning som utför detonationssäkerhetsprov med gödsel-fabrikat skall vara ackrediterad för behörighetsområdet i fråga av Mätteknikcentralen (MIKES) eller av ett ackrediteringsorgan i någon annan medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller skall på något annat tillförlitligt sätt kunna påvisa sin behörighet.

5 kap.

Tillsyn

20—31 §
(Som i RP)

6 kap.

Administrativa tvångsmedel och påföljder

32—37 §
(Som i RP)

7 kap.

(Kapitelnumret som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

Särskilda bestämmelser

38 och 39 §
(Som i RP)

40 § (Ny)

Skadeståndsskyldighet

Den som tillverkat, låtit tillverka eller importerat gödsel-fabrikat skall ersätta skador som åsamkas köparen av att ett gödsel-fabrikat i yrkesmässig användning inte uppfyller kraven i bi-produkt-förordningen, gödsel-medels-förordningen och i denna lag samt i författningar som utfärdats med stöd av den eller genom att gödsel-fabrikatet avviker från uppgifterna i varudeklarationen mer än vad som är tillåtet enligt de nämnda författningarna. Ersättning skall betalas även om skadan inte orsakats uppsåtligt eller av vårdslöshet.

Det föreligger dock inte någon skadeståndsskyldighet som avses ovan i 1 momentet, om den mot vilken skadeståndsanspråket framställs visar att det är sannolikt att gödsel-fabrikatet inte varit behäftat med det fel som orsakat skadan vid den tidpunkt då han eller hon släppte ut gödsel-fabrikatet på marknaden.

I fråga om skyldigheten för den som tillverkat, låtit tillverka eller importerat gödsel-fabri-

katet att ersätta skador som gödsel­fabrikatet har orsakat på person eller på sådan egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande huvudsakligen har använt på ett sådant sätt föreskrivs i produktansvarslagen (694/1990).

41 och 42 (40 och 41) §
(Som i RP)

43 (42) §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.
(2 och 3 mom. som i RP)

44 (43 §)

Övergångsbestämmelser

(1 mom. som i RP)

Ett godkännande som motsvarar ett godkännande enligt 14 § och som med stöd av biproduktförordningen har beviljats en anläggning före lagens ikraftträdande förblir i kraft. Andra anläggningar som avses i 14 § och som bedriver verksamhet enligt 14 § vid lagens ikraftträdande skall ansöka om godkännande senast inom 24 månader efter lagens ikraftträdande. Livsmedelssäkerhetsverket skall behandla dessa ansökningar inom fyra månader efter den sista inlämningsdagen för ansökningarna.

Utskottets förslag till uttalanden

- Riksdagen förutsätter att miljökonsekvenserna av landskapsarkitektur och anläggning av grönområden utreds med särskild hänsyn till hur stor andel av den totala näringsämnesbelastningen i våra vattendrag som utgörs av urlakning orsakad av jordförbättringsmedel*
- och växtunderlag baserade på slam från reningsverk.*
- Riksdagen förutsätter att lagens effekt speciellt på tillverkning, utbud och användning av gödsel­fabrikat uppföljs och att en utredning av uppföljningsresultaten lämnas jord- och skogsbruksutskottet senast den 31 december 2007.*

Helsingfors den 11 maj 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Eero Lämsä /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kauppila /vänst
Esko Kiviranta /cent
Lauri Kähkönen /sd (delvis)
Jari Leppä /cent

Minna Lintonen /sd
Reijo Paajanen /saml (delvis)
Sirpa Paatero /sd
Erkki Pulliainen /gröna
Kimmo Tiilikainen /cent (delvis)
Pekka Vilkuna /cent (delvis)
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskotts­råd Carl Selenius.